

**КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ
В АНГЛОМОВНОМУ ВОЄННОМУ МЕДІАДИСКУРСІ
(на матеріалі британських та американських онлайн-публікацій
про російсько-українську війну)**

У статті визначено комунікативні стратегії і тактики в британському та американському воєнному медіадискурсі на матеріалі новинних інформаційних статей онлайн-видань The Telegraph та The Washington Post, присвячених російсько-українській війні. Виокремлено дві макростратегії – інформативну та оцінну, що спрямовані на досягнення відповідних головних комунікативних цілей статей. Кожна із цих макростратегій реалізується за допомогою мікростратегій, спрямованих на досягнення супутніх цілей статей: дискредитаційної, оцінної, емоційного впливу, інформативної, агітаційної, підвищення власного статусу, які водночас реалізуються низкою комунікативних тактик та відповідних мовних засобів.

Ключові слова: *воєнний медіадискурс, комунікативна стратегія, комунікативна макростратегія, комунікативна мікростратегія, комунікативна тактика, новинна інформаційна стаття, мовні засоби, російсько-українська війна.*

Podufalova T., Ilchenko A. Communicative Strategies and Tactics in English-Language War Media Discourse (a Study of British and American Online Publications about the Russian-Ukrainian War). *The topicality of the study proposed in this article is determined by the necessity to expand the scholarly knowledge of war media discourse and its characteristic communicative strategies and tactics using data of present-day publications in quality newspapers. The article aims to identify communicative strategies and tactics in British and American war media discourses, which are represented by news articles about the Russian-Ukrainian war, published online by The Telegraph and The Washington Post newspapers. It singles out two macrostrategies, informative and evaluative ones, which are aimed at achieving the corresponding primary communicative purposes of the news articles, informing and evaluating respectively. Each of these macrostrategies is implemented by means of microstrategies aimed at achieving the complementary objectives of the news articles, which comprise discrediting, evaluative and informative (informative-interpretative) microstrategies, as well as those of emotional impact, agitation, and raising one's status (self-presentation). These microstrategies are, in turn, implemented by a number of communicative tactics and appropriate language means. The discrediting microstrategy is found to be the most frequent in the British war media discourse (32,61%), whereas the microstrategy of emotional impact is defined as the most frequent in the American one (27,50%). Overall, microstrategies of discrediting (30,30%),*

evaluation (23,30%) and emotional impact (23,30%), as well as the informative one (15,10%) are the most represented in both discourses. The microstrategy of raising one's status (identified only in the American war media discourse) (4,60%) and the agitation microstrategy (3,40%) are much less frequently employed. The tactics of appeal to authorities, values and basic needs as well as the factual tactic are some of the most frequently applied in both discourses. In terms of language means, both discourses employ a wide range of stylistic devices, which tend to predominate in the American one though.

Key words: *war media discourse, communicative strategy, communicative macrostrategy, communicative microstrategy, communicative tactic, news article, language means, Russian-Ukrainian war.*

Вступ

Образ будь-якої війни – і сьогоднішнє російсько-українське протистояння не є винятком – «завжди конструюється дискурсивно» (Храбан, 2021: 160), тому його можна вивчати шляхом аналізу воєнного дискурсу. До того ж, оскільки відповідну «дискурсивну реальність» (Стаднік, 2016: 64) створюють насамперед засоби масової інформації, що схильні більше інтерпретувати війну, а не представляти широкому загалу об'єктивну картину подій, стаючи зброєю масового ураження, можемо говорити про існування *воєнного медіадискурсу* (далі – ВМД).

Мовній репрезентації воєнної тематики в медіадискурсі присвячені роботи зарубіжних дослідників E. Steuter, D. Wills (2008) та T. A. van Dijk (2006). Мова як складник війни є об'єктом дослідження й українських науковців, зокрема О. Рогач (2015), Г. Яворської (2016) та О. Кирилюк (2020). Дискурс російської збройної агресії проти України є об'єктом вітчизняних і зарубіжних досліджень із 2014 року. Зокрема, науковці розглянули його основні наративи (Smoor, 2017), своєрідність висвітлення в ЗМІ (Тельвак, & Масненко, 2021) та політичних карикатурах (Semotiuk, 2019), а також особливості використання в ньому метафор (Goriacheva, 2016). Низку робіт (Якимчук, & Лопатюк, 2022; Pavlichenko, 2022; Pavlik, 2022) присвячено безпосередньо дослідженню ВМД повномасштабної російсько-української війни та притаманним йому комунікативним стратегіям і тактикам. Визначено комунікативні стратегії і тактики та засоби їх вербалізації в політичних промовах В. Зеленського від початку російського вторгнення на територію України (Якимчук, & Лопатюк, 2022), дискурсивні стратегії поляризації в представленні подій

і дійових осіб російсько-української війни в політичному дискурсі британських та американських ЗМІ (Pavlichenko, 2022), доведено значущість незалежного журналізму в забезпеченні точного розуміння війни та пошуку правди про неї на протигагу російським кампаніям із дезорієнтації (Pavlik, 2022). Проте залишаються питання, що потребують подальшого осмислення: уточнення поняття ВМД, його основних ознак і категорій та відокремлення від суміжних типів медіадискурсу, зокрема політичного, систематизація та розширення типології комунікативних стратегій і тактик ВМД з урахуванням різних критеріїв їх виокремлення та різних медіажанрів, виявлення чинників вибору та успіху в реалізації цих стратегій і тактик, установлення кореляції між стратегіями, тактиками ВМД та мовними засобами їх утілення, визначення спільних та відмінних рис реалізації комунікативних стратегій і тактик у різномовних ВМД тощо. Необхідність розв'язання окреслених проблем для поглиблення та систематизації наукових уявлень про ВМД та властиві йому комунікативні стратегії і тактики, залучення до аналізу сучасних публікацій авторитетних англомовних видань про російсько-українську війну зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета цього дослідження – визначити комунікативні стратегії і тактики та мовні засоби їх реалізації в британському та американському ВМД, репрезентованому в онлайн-публікаціях про повномасштабну російсько-українську війну. Завдання дослідження: 1) уточнити поняття ВМД; 2) розширити типологію комунікативних стратегій і тактик ВМД; 3) визначити засоби вербалізації комунікативних стратегій і тактик у британському та американському ВМД про повномасштабну російсько-українську війну. Матеріалом для дослідження стали п'ять статей британського видання *The Telegraph* і п'ять – американської газети *The Washington Post*, присвячені контрнаступу Збройних Сил України на харківському напрямку у вересні 2022 року, з яких вилучено 86 контекстів мовної реалізації комунікативних стратегій – 46 із *The Telegraph* та 40 із *The Washington Post*.

Методи дослідження

Для досягнення поставленої мети в роботі використовуємо такі методи: *метод критичного аналізу наукових джерел* – для систематизації й узагальнення наукової інформації про ВМД та типологію

комунікативних стратегій і тактик; *метод цілеспрямованої вибірки* – для відбору матеріалу дослідження; *метод дискурс-аналізу* – для визначення комунікативної мети, комунікативних стратегій і тактик у досліджуваному ВМД; *класифікаційний метод* – для виокремлення типів комунікативних стратегій, зокрема макростратегії та мікростратегії; *методи лінгвістичного спостереження та контекстуального аналізу* – для визначення мовних засобів реалізації комунікативних стратегій і тактик ВМД; *кількісний аналіз* – для визначення кількісної мовної репрезентації виокремлених стратегій у досліджуваному ВМД; *зіставний метод* – для виявлення спільностей та відмінностей мовної реалізації комунікативних стратегій і тактик у британському та американському ВМД.

Виклад основного матеріалу

У лінгвістиці немає чіткого визначення поняття ВМД, незважаючи на те що науковці оперують цим терміном як сферою реалізації різних мовних явищ воєнної тематики. Близьким до ВМД є поняття воєнного дискурсу. За визначенням І. О. Стаднік, *воєнний дискурс* – це «мовленнєве утворення (усне або письмове), що стосується сфери ведення бойових дій (воєнного конфлікту), репрезентується вербальними та невербальними засобами вираження, актуалізується в певному ситуативному контексті зі збереженням конкретного прагматичного потенціалу» (Стаднік, 2016: 65). Науковиця підкреслює «розчинення» воєнного дискурсу в ЗМІ (Стаднік, 2016: 65), проте, оскільки поняття воєнного дискурсу не обмежується ЗМІ, вважаємо його ширшим за ВМД, погоджуючись, однак, із думкою І. О. Стаднік про те, що воєнний дискурс, як і медіадискурс, «бере участь у створенні, вираженні, поширенні та впровадженні у масову свідомість певних думок, суджень, оцінок, стереотипів і забобонів по відношенню до суспільних, соціальних, політичних, етнічних та інших груп» (Стаднік, 2016: 64). Ґрунтуючись на наведеному вище тлумаченні воєнного дискурсу, визначаємо **воєнний медіадискурс** як репрезентоване в засобах масової інформації усне або письмове мовленнєве утворення, що актуалізується в певному ситуативному контексті в межах воєнного конфлікту зі збереженням конкретного прагматичного потенціалу. Він реалізується у вигляді новинних заміток та новин з коментарями експертів, репортажів, аналітичних оглядів та інтерв'ю, інформаційних статей,

а також воєнної публіцистики, зокрема аналітичних та редакційних статей. Його визначальними рисами вважаємо орієнтованість на масового адресата, фактографічність та водночас оцінність, аргументованість шляхом цитування воєнних експертів як джерела інформації, використання воєнної лексики та стилістично маркованої (експресивної, емоційно-оцінної) лексики.

Реалізація закладених у масмедійні тексти комунікативних інтенцій – намірів суб'єкта здійснюваної в письмовій формі комунікації, тобто автора публікації, проінформувати читачів про щось, здійснити на них вплив або закликати до певних дій у майбутньому – уможливорюється застосуванням належних стратегій і притаманним їм тактик та мовних засобів їх утілення. У цій роботі не розмежуємо поняття комунікативної мети, іллокутивної мети та комунікативної інтенції, використовуючи їх як тотожні.

Комунікативну стратегію вважають основним напрямком мовленнєвої поведінки, свідомо обраним для досягнення визначеної іллокутивної мети (Завальська, 2019), тобто реалізації комунікативної інтенції. **Комунікативна тактика** – це чітка «лінія поведінки на певному етапі комунікативної взаємодії» (Бацевич, 2004: 120), що являє собою «сукупність конкретних засобів реалізації комунікативної стратегії, практичне здійснення стратегічних планів» (Пелепейченко, Місеньова, & Подуфалова, 2015: 143) із застосуванням відповідних семантичних, лексико-граматичних або прагматичних **мовних засобів** (Melko, 2019).

Найбільш розробленою є типологія комунікативних стратегій і тактик у політичному дискурсі, огляд якої представлено в роботі Л. В. Завальської (2017). Багато стратегій і тактик, притаманних політичному дискурсу, використовують також і у ВМД. Щодо присвяченого російсько-українській війні медіадискурсу визначено такі стратегії в політичних промовах В. Зеленського: стратегії на формування емоційного стану адресата, дискредитації та самопрезентації, а також агітаційну, інформаційно-інтерпретаційну та аргументативну стратегії (Якимчук, & Лопатюк, 2022). Л. Павліченко пропонує класифікацію дискурсивних стратегій поляризації політичного дискурсу ЗМІ про російсько-українську війну, що охоплює стратегії маркування, доказовості, гри чисел, гіперболізму, віктимізації, персоналізації та аналогії (Pavlichenko, 2022).

Аналіз відібраних зі статей онлайн-видань *The Telegraph* та *The Washington Post* контекстів дав змогу дійти висновку щодо низки характерних для ВМД комунікативних стратегій. З метою наукового аналізу розглядаємо їх окремо, хоча вони не є дискретними й реалізуються у взаємодії. Крім того, уважаємо, що в аналізі представлених у ВМД комунікативних стратегій треба враховувати тип медіажанру (у нашому дослідженні це новинна інформаційна стаття) та комунікативну мету статті, що за своєю сутністю є комунікативною інтенцією автора. Доцільним вважаємо виокремлення **основної комунікативної мети** статті (інтенції автора) та підпорядкованих їй **супутніх цілей** (інтенцій автора), які зумовлюють виокремлення однієї або двох **комунікативних макростратегій**, що відповідають основній меті статті, та **комунікативних мікростратегій**, що відповідають супутнім цілям і підпорядковуються макростратегіям.

З огляду на те, що інформування аудиторії є основною метою новинних інформаційних статей, вважаємо **інформативну стратегію** домінантною і в британському, і в американському ВМД та кваліфікуємо її як комунікативну макростратегію. Оскільки разом з інформуванням у новинній інформаційній статті здійснюється також оцінювання наданої інформації, що є її другою основною метою, виокремлюємо **макростратегію оцінки** як другу домінантну у ВМД. Крім того, визначаємо такі спрямовані на реалізацію супутніх цілей статті **комунікативні мікростратегії** в досліджуваному ВМД: дискредитаційну, оцінки, емоційного впливу, інформативну (інформативно-інтерпретаційну), агітаційну та підвищення власного статусу (самопрезентації).

Дискредитаційна мікростратегія є однією з найбільш частотних у британському та американському ВМД. У британському ВМД це найбільш репрезентована стратегія (32,61%), в американському – друга за частотою застосування (27,50%). В обох дискурсах вона реалізується за допомогою *тактик деестетизації, абсурдизації та апелювання до авторитетів*, а також *фактографічної тактики: Panicked Russian soldiers are abandoning their tanks, weapons and even clothes (деестетизації) as they “literally run from their positions” (абсурдизація) in the face of a shock Ukrainian offensive, soldiers have told The Telegraph (апелювання до авторитетів)* (The Telegraph, 11 September, 2022). *Russian President Vladimir Putin is betting that an impending infusion of drafted troops can change the dynamic on the battlefield*

in Ukraine, but **analysts** say (апелювання до авторитетів) he is losing time, **as** his military operation succumbs further to Ukrainian advances and shows signs that it needs more than just raw personnel to regain the initiative (фактографічна + роз'яснення) (The Washington Post, September 15, 2022). A resident of one liberated town described the Russian retreat to my colleagues as **so hasty that "their pants were flying off"** (деестетизація) (The Washington Post, 12 September, 2022).

Варто також звернути увагу на відмінності в реалізації дискредитаційної стратегії в британському та американському ВМД. Аналіз низки опублікованих у виданні *The Telegraph* статей дав змогу виявити епізодичне використання тактик натяку, відкритої критики та роз'яснення, реалізованих через використання стилістичного засобу іронії, наведення цитат, а також лексики на позначення пояснення відповідно: *russia is trying to maintain its status as the largest supplier of military equipment for the Ukrainian army* (натяк), *and even to improve its status, knowing that lend-lease will soon come into effect* (фактографічна) (The Telegraph, 11 September, 2022). *"The Russians greatest weakness is their centralised decision making"* (відкрита критика), *he told The Telegraph as the offensive unfolded. "No one wants to make a decision because no one wants to take the blame. So they have to send things all the way up to Moscow and back"* (роз'яснення) (The Telegraph, 14 September, 2022). В американському ВМД реалізація дискредитаційної стратегії уможливорюється, крім вище зазначених, контрастивною тактикою й тактикою зниження значущості: *What unfolded on the battlefield of Kharkiv oblast in recent days was a remarkable turning point in Ukraine's desperate battle to resist Russia's invasion. A more agile force chased a lumbering army into retreat.* (контрастивна). *The war is not over by any means, but the counteroffensive in Kharkiv has exposed anew Russian President Vladimir Putin's catastrophic miscalculations that Ukraine would collapse, that it would surrender, that it would be steamrolled by Russia's massive armor* (зниження значущості) (The Washington Post, 12 September, 2022). Основна відмінність цього дискурсу від британського полягає в широкому застосуванні стилістичних засобів: епітетів, антитез, метафор, порівнянь та градації (*collapse – surrender – be steamrolled*).

Мікростратегія оцінки реалізується в дискурсах обох країн та передбачає застосування тактик прогнозування, апелювання до авторитетів, цінностей та базових потреб, а також фактографічної

тактики, втілюючись у таких мовних засобах, як умовні речення, риторичні питання і лексика на позначення вірогідності: *The collapse of the Izyum pocket would result in thousands of Russian casualties and prisoners and the possible capture of an entire army group's command post. It would also seriously weaken Russia's positions in northern Donbas and could force it to abandon territory seized during its summer offensive there* (прогнозування) (The Telegraph, 9 September, 2022). *These are lines we should not assume he won't cross but, if he does, what will be the West's response? Whether by accident or design there is also the possibility of Ukraine's nuclear power stations being turned into improvised nuclear weapons* (прогнозування) (The Telegraph, 20 September, 2022). *We should anticipate Putin further advancing his unconventional warfare tactics (along with military strikes on Ukrainian infrastructure) to compensate for the poor showing of his conventional forces* (прогнозування). *Expect more interruptions to remaining oil and gas flows as well as delays to grain departures in order to cause increased economic hardship as winter approaches* (апелювання до базових потреб) (The Telegraph, 20 September, 2022). «It's good the Russians ran away, but we paid with a lot of lives». *Pryhrusha said* (апелювання до цінностей) (The Washington Post, 10 September, 2022). Тактики наведення історичних прикладів та звернення до емоцій є специфічними для цієї стратегії в британському ВМД: *No Russian army has suffered such a significant defeat in a single battle since the Third Battle of Kharkiv in 1943* (фактографічна). *That battle, the last really successful German offensive on the Eastern Front, was fought in largely the same area as the current struggle* (наведення історичних прикладів) (The Telegraph, 9 September, 2022). *More alarming is his threatened use of weapons of mass destruction – chemical, biological or tactical nuclear* (звернення до емоцій).

Аналіз опублікованих у газеті *The Washington Post* статей дав змогу також виділити тактики визнання існування проблеми та деестетизації як характерні для американського ВМД: *The fog of war makes it hard to discern whether Russian forces are losing ground* (визнання існування проблеми) (The Washington Post, 2 September, 2022). *Anatoli Pryhrusha, who led a unit in the fight to take back the town of Balakliya, said in an interview* (апелювання до авторитетів) *that the fighting had been fierce and bloody* (деестетизація). (The Telegraph, 20 September, 2022). Мовними засобами реалізації стратегії оцінки й означених

тактик здебільшого є цитати, метафори та епітети. Мікростратегія оцінки є більш репрезентованою в британському ВМД (28,26%), ніж в американському (17,50%).

Мікростратегія емоційного впливу по-різному реалізується в британському (17,39% контекстів) та американському (30% контекстів) ВМД, окрім випадків застосування *тактики апелювання до цінностей*: *In Balakliya, two women cried as they embraced Ukrainian soldiers who arrived on the town square* (драматизація). *In another video a woman told a group of soldiers: «We prayed for you for half a year»* (апелювання до цінностей) (The Telegraph, 9 September, 2022). *One perennially looming question is whether Putin would resort to unthinkable measures* (привернення уваги), *choosing to deploy a nuclear weapon as his ability to defeat Ukraine diminishes* (апелювання до цінностей) (The Washington Post, 15 September, 2022). Зокрема, автори британських видань віддають перевагу застосуванню описової тактики разом із тактикою драматизації: *Footage emerging from the battlefield showed Ukrainian forces, wearing blue tactical recognition flashes, travelling past wrecked Russian vehicles. One showed a gunfight near a block of flats as they attempted to clear a recaptured town. Ukrainian officials also released footage of soldiers delivering aid and accepting hugs and kisses from liberated civilians* (описова) (The Telegraph, 9 September, 2022). *Ignoring entreaties to stay undercover in case of further shelling, she went on: «We have some pancakes left, would you like them?»* (драматизація) (The Telegraph, 9 September, 2022). Пряме цитування цивільних є одним із притаманних мовних засобів. В американському ВМД, натомість, ця стратегія реалізується шляхом застосування тактик апелювання до авторитетів, підвищення значущості й солідаризації: *German Foreign Minister Annalena Baerbock* (апелювання до авторитетів) *speaking at the same conference on a surprise visit to the capital* (підвищення значущості), *cheered Ukraine's gains. «Troops are moving forward; they are not only gaining back territory but liberating people»* (апелювання до цінностей). *Baerbock said. «I think it's really a moment of hope* (підвищення значущості), *even though maybe it's a small moment of hope. This is what we need»* (солідаризація) (The Washington Post, 10 September, 2022). До характерних мовних засобів відносимо цитування мовлення високопосадовців, а також застосування епітетів та займенників, що втілюють ідею про єднання (*we*).

Реалізація *інформативної (інформативно-інтерпретаційної) мікростратегії* уможлиблюється застосуванням *тактик перелічення досягнень, апелювання до авторитетів, драматизації, а також фактографічної тактики* в дискурсах обох країн. *By afternoon, the Ukrainians had expanded their hold on the riverbank to the north and south towards Izyum and northwards to Kupiansk (фактографічна + перелічення досягнень), a strategic railway junction (привернення уваги)* (The Telegraph, 9 September, 2022). *As the advancing Ukrainian troops regained lost territory with shocking speed, liberating the town of Balakliya and raising their blue-and-yellow flag over the city of Izyum (перелічення досягнень), jubilant Ukrainians and officials in Kyiv and Western capitals indulged in a daring hope: maybe the grinding, stalemated war was swinging their way (драматизація)* (The Washington Post, 10 September, 2022). Американський ВМД відрізняється від британського широким використанням епітетів та метафор для реалізації зазначеної комунікативної стратегії й тактики драматизації зокрема. У британському ВМД інформативна стратегія репрезентована більше (17,39%), ніж в американському (12,50%).

Характерною рисою втілення *агітаційної мікростратегії* в дискурсах обох країн є застосування *тактики заклику до дії*, основним мовним засобом реалізації якої є модальне дієслово *must* та умовні речення. У британському ВМД, до того ж, зазначена стратегія залучає *тактику визнання існування проблеми*, а в американському – *фактографічну та привернення уваги* із використанням епітетів: *As this conflict moves into a more dangerous chapter (визнання існування проблеми), we must show greater confidence in framing the character of this conflict rather than responding to events as we have done to date (заклик до дії)* (The Telegraph, 20 September, 2022). *If we are to prevent a serious disaster, we must be far more proactive in establishing and defending precedents for modern nuclear warfare before it's too late (заклик до дії)* (The Telegraph, 20 September, 2022). *The exhilaration of recent days must be a reminder to the U.S. Congress and to Europe that a maximum effort to supply Ukraine now is an investment in a successful outcome later (заклик до дії). Ukraine has a long wish list of needed weapons systems (фактографічна). At the very least, President Biden's recent request for \$13.7 billion in aid to Ukraine is sensible and deserves quick action (привернення уваги)* (The Washington Post, 12 September, 2022). Агітація

як комунікативна стратегія видається найменш частотною в британському та американському ВМД, трапляючись у 4,35% та 2,50% контекстах відповідно.

Виявлена лише в американському ВМД, зокрема в кожному десятому контексті з проаналізованих, **мікростратегія підвищення власного статусу (самопрезентації)** передбачає застосування тактики апелювання до авторитетів та фактографічної тактики: *According to CNN, U.S. officials advised Ukrainian counterparts to limit the scope of their ambitions (апелювання до авторитетів)*. «*Those discussions involved engaging in 'war-gaming' with Kyiv <...> analytical exercises that were intended to help the Ukrainian forces understand what force levels they would need to muster to be successful in different scenarios*», **reported CNN's Katie Vo Lillis and Natasha Bertrand (апелювання до авторитетів)**. «*The Ukrainians were initially considering a broader counteroffensive, but narrowed their mission to the south, in the Kherson region, in recent weeks*» (**фактографічна**) (The Washington Post, 2 September, 2022). Серед мовних засобів реалізації зазначених тактик виділяємо непряме та пряме мовлення / цитування.

Висновки

Англомовний ВМД, представлений у новинних інформаційних статтях, передбачає реалізацію двох комунікативних макростратегій – інформативної та оцінної, спрямованих на досягнення відповідних основних цілей таких публікацій. Зазначені макростратегії втілюються шляхом застосування шістьох комунікативних мікростратегій, спрямованих на досягнення супутніх цілей, передбачених особливостями досліджуваного медіажанру: дискредитаційної, оцінної, емоційного впливу, інформативної (інформативно-інтерпретаційної), агітаційної та підвищення власного статусу (самопрезентації). Для реалізації кожної із цих мікростратегій автори масмедійних текстів застосовують доцільні комунікативні тактики та відповідні мовні засоби. У британському ВМД найчастотнішою виявилася дискредитаційна мікростратегія, а в американському – емоційного впливу. Загалом в обох ВМД найбільш репрезентованими є мікростратегії дискредитації (30,30%), оцінки та емоційного впливу (кожна 23,30%), а також інформативна (15,10%). Набагато рідше застосовуються мікростратегії підвищення власного статусу (виявлена лише

в американському ВМД) (4,60%) та агітаційна (3,40%). Узагальнені результати аналізу представлено в Таблиці 1. Рисунки 1 та 2 візуалізують кількісну вербальну репрезентацію комунікативних мікростратегій у досліджуваному ВМД.

Таблиця 1

**Комунікативні стратегії й тактики
в американському та британському ВМД**

Комунікативна стратегія		Комунікативні тактики в британському ВМД	Комунікативні тактики в американському ВМД
Інформативна макростратегія, макростратегія оцінки	Дискредитаційна мікростратегія	Деестетизації абсурдизації апелювання до авторитетів фактографічна	
		натяку відкритої критики роз'яснення	контрастивна зниження значущості
	Мікростратегія оцінки	Прогнозування апелювання до авторитетів апелювання до цінностей апелювання до базових потреб	
		наведення історичних прикладів звернення до емоцій	визнання існування проблеми деестетизації
	Мікростратегія емоційного впливу	апелювання до цінностей	
		описова драматизації	апелювання до авторитетів підвищення значущості солідаризації
	Інформативна мікростратегія	фактографічна перелічення досягнень апелювання до авторитетів	
			драматизації
	Агітаційна мікростратегія	заклику до дії	
		визнання існування проблеми	фактографічна привернення уваги
Мікростратегія самопрезентації		фактографічна апелювання до авторитетів	

Рисунок 1

**Мовна реалізація комунікативних мікростратегій
в англomовному военному медіадискурсі про повномасштабну
Російсько-Українську війну**

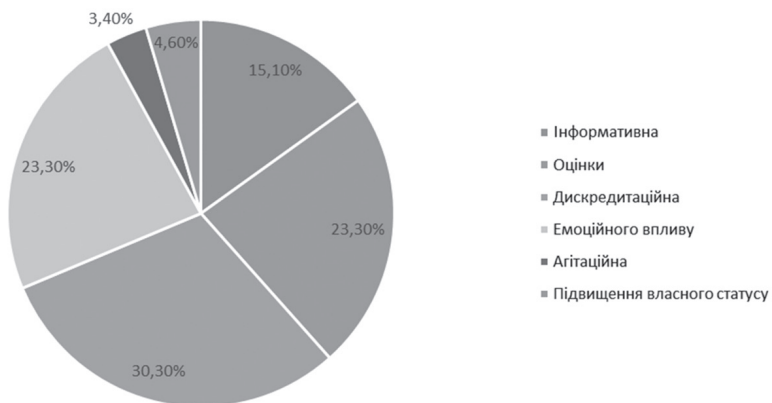

Рисунок 2

Перспективу досліджень убачаємо в ґрунтовній розробці класифікації типових для ВМД комунікативних стратегій і тактик на матеріалі інших британських та американських ЗМІ з урахуванням не тільки прагматичних, але й когнітивних та культурологічних чинників вибору стратегій і тактик задля визначення особливостей мовної репрезентації подій повномасштабної російсько-української війни в англomовних медіа.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бацевич, Ф. С.** (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ: Академія.
2. **Завальська, Л. В.** (2019). Основні принципи лінгвопрагматичного аналізу політичного дискурсу. *Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту*. Серія «Філологія», 38 (3), 61–64.
3. **Завальська, Л. В.** (2017). Проблема розроблення типології комунікативних стратегій у політичному дискурсі: основні концепції. *Вісн. Одес. нац. ун-ту*. Серія «Філологія», (Т. 22), 2 (16), 59–65.
4. **Кирилюк, О. Л.** (2020). Формування образу захисника в умовах інформаційної війни: лінгвістичний аспект. *Наук. журн. Львів. держ. ун-ту безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*, 8, 90–96. <https://doi.org/https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.14>.
5. **Пелепейченко, Л. М.**, Місеньова, В. В., & Подуфалова, Т. В. (2015). *Сучасні лінгвістичні теорії та моделі дослідження мови*. Харків: НАНГУ.
6. **Стаднік, І. О.** (2016). Лінгвістична відповідність поняття “воєнний” дискурс vs “військовий” дискурс. *Science and Education a New Dimension. Philology, IV* (22), 99, 63–66.
7. **Тельбак, В. В.**, & Масненко, В. В. (2021). Ukraine crisis: російсько-українська війна очима кореспондентів «BBC News». *Вісн. Черкас. ун-ту*. Серія «Історичні науки», 2, 136–144.
8. **Храбан, Т. Є.** (2021). Дискурсивна стратегія дослідження сучасного українського неінституційного військового дискурсу. *Social Communications: Theory and Practice*, 13 (2), 157–169. <https://doi.org/10.51423/2524-0471-2021-13-2-3>.
9. **Яворська, Г. М.** (2016). Мова як складник конфлікту. *Media studies: Междисциплинарные исследования медиа. Материалы научно-практической конференции* (с. 103–108). Харків: б. в.
10. **Якимчук, В.**, & Лопатюк М. (2022). Комунікативні стратегії і тактики в політичних промовах В. Зеленського. *Наук. вісн. Чернів. нац. ун-ту імені Юрія Федьковича*. Серія «Германська філологія», 835–836, 127–134. <https://doi.org/10.31861/gph2022.835-836.127-134>.
11. **Goriacheva, D.** (2016). Understanding the «Ukrainian Crisis». Metaphors used by Ukrainian, German, and British Leaders in 2014–16. *Ideology and Politics*, 1 (6), 86–152.
12. **Melko, Kh. B.** (2019). Nature of communicative strategies and tactics: linguistic approach. *Vectors of the developments of philological sciences at the modern stage*, 157–175. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-124-7/157-175>.
13. **Pavlichenko, L.** (2022). Polarization in media political discourse on the war in Ukraine: critical discourse analysis. *Вісн. Ун-ту імені Альфреда Нобеля*. Серія «Філологічні науки», 2 (24), 214–223. DOI: 10.32342/2523-4463-2022-2-24-18.
14. **Pavlik, J. V.** (2022). The Russian war in Ukraine and the implications for the news media. *Athens Journal of Mass Media and Communications*, 8, 1–17. <https://doi.org/10.30958/ajmmc.X-Y-Z>.
15. **Rohach, O.** (2015). The language of war. *Актуальні питання іноземної філології*, 2, 161–167.
16. **Semotiuk, O.** (2019). Russian-Ukrainian military conflict in American,

German, and Ukrainian political cartoons: quantitative and qualitative analysis. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія «Журналістика»*, 45, 280–290. <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2019.45.10010>.

17. **Smoor, L.** (2017). Understanding the narratives explaining the Ukrainian crisis: identity divisions and complex diversity in Ukraine. *Acta Universitatis Sapientiae, European and Regional Studies*, 11 (1), 63–96. <https://doi.org/10.1515/auseur-2017-0004>.

18. **Steuter, E., & Wills, D.** (2008). *At war with metaphor: media, propaganda, and racism in the war on Terror*. Lanham, Boulder, New York, Toronto, Plymouth, UK: Rowman & Littlefield Publishers.

19. **Van Dijk, T. A.** (2006). Politics, Ideology, and Discourse. In *Encyclopedia of Language & Linguistics* (2nd ed.). (pp. 728–740). <https://doi.org/10.1016/B0-08-044854-2/00722-7>.

REFERENCES

1. **Batsevych, F. S.** (2004). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky: pidruchnyk [Fundamentals of communicative linguistics: a textbook]*. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
2. **Zavalska, L. V.** (2019). Osnovni pryntsyypy linhvoprahmatychnoho analizu politychnoho dyskursu [Main principles of the linguopragmatic analysis of the political discourse]. *Nauk. visn. Mizhnar. humanit. un-tu. Seriiia «Filolohiia» – Scientific bulletin of the International Humanitarian University. Series «Philology»*, 38 (3), 61–64 [in Ukrainian].
3. **Zavalska, L. V.** (2017). Problema rozroblennia typolohii komunikatyvnykh stratehii u politychnomu dyskursi: osnovni kontseptsii [The problem of developing a typology of communicative strategies in the political discourse: key concepts]. *Visn. Odes. nats. un-tu. Seriiia «Filolohiia» – Bulletin of Odesa National University. Series «Philology»*, (Vol. 22), 2 (16), 59–65 [in Ukrainian].
4. **Kyryliuk, O. L.** (2020). Formuvannia obrazu zakhysnyka v umovakh informatsiinoi viiny: linhvistychnyi aspekt [Formation of a defender's image in the context of information warfare: linguistic aspect]. *Nauk. zhurn. Lviv. derzh. un-tu bezpeky zhyttiedialnosti «Lvivskiy filolohichnyi chasopys» – Scientific journal of Lviv State University of Life Safety «Lviv philology journal»*, 8, 90–96. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.14> [in Ukrainian].
5. **Pelepichenko, L. M., Misenova, V. V., & Podufalova, T. V.** (2015). *Suchasni linhvistychni teorii ta modeli doslidzhennia movy [Modern linguistic theories and language research models]*. Kharkiv: Nats. akad. Nats. hvardii Ukrainy [in Ukrainian].
6. **Stadnik, I. O.** (2016). Linhvistychna vidpovidnist poniat “voiennyi” dyskurs vs “viiskovyi dyskurs” [Linguistic correspondence of the notions of war discourse and military discourse]. *Science and Education a New Dimension. Philology, IV* (22), 99, 63–66 [in Ukrainian].
7. **Telvak, V. V., & Masnenko, V. V.** (2021). Ukraine crisis: rosiisko-ukrainska viina ochyma korespondentiv «BBC News» [Ukraine crisis: Russian-Ukrainian war through the eyes of “BBC News” reporters]. *Visn. Cherkas. un-tu. Seriiia «Istorychni nauky» – Cherkasy University Bulletin. Series «Historical Sciences»*, 2, 136–144 [in Ukrainian].
8. **Khraban, T. Ye.** (2021). Dyskursyвна stratehiia doslidzhennia suchasnoho ukrainskoho neinstytutsiinoho viiskovoho dyskursu [Discursive strategy for researching contemporary Ukrainian non-institutional military discourse]. *Social Communications: Theory and Practice*, (Vol. 13), 2, 157–169. <https://doi.org/10.51423/2524-0471-2021-13-2-3> [in Ukrainian].
9. **Iavorska, H. M.** (2016). Mova yak skladnyk konfliktu [Language as a component of the conflict]. *Media studies: Mezhdisciplinarnye issledovaniya media. Materialy nauchno-prakticheskoy konferencii – Media studies: interdisciplinary media studies. Proceedings of the scientific and practical conference* (pp. 103–108). Kharkiv: b. v. [in Ukrainian].
10. **Iakymchuk, V. V., & Lopatiuk M.** (2022). Komunikatyvni stratehii i taktyky v politychnykh promovakh V. Zelenskoho

[Communicative strategies and tactics in political speeches of V. Zelensky]. *Nauk. visn. Cherniv. nats. un-tu imeni Yurii Fedkovycha*. Serii «Hermanska filolohiia» – *Scientific bulletin of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Series «Germanic philology»*, 835–836, 127–134. <https://doi.org/10.31861/gph2022.835-836.127-134> [in Ukrainian]. 11. **Goriacheva, D.** (2016). Understanding the «Ukrainian Crisis». Metaphors used by Ukrainian, German, and British Leaders in 2014–16. *Ideology and Politics*, 1 (6), 86–152 [in English]. 12. **Melko, Kh. B.** (2019). Nature of communicative strategies and tactics: linguistic approach. *Vectors of the developments of philological sciences at the modern stage*, 157–175. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-124-7/157-175> [in English]. 13. **Pavlichenko, L.** (2022). Polarization in media political discourse on the war in Ukraine: critical discourse analysis. *Visn. Un-tu imeni Alfreda Nobelia*. Serii «Filolohichni nauky» – *Bulletin of Alfred Nobel University. Series «Philological sciences»*, 2 (24), 214–223. DOI: 10.32342/2523-4463-2022-2-24-18 [in English]. 14. **Pavlik, J. V.** (2022). The Russian war in Ukraine and the implications for the news media. *Athens Journal of Mass Media and Communications*, 8, 1–17. <https://doi.org/10.30958/ajmmc.X-Y-Z> [in English]. 15. **Rohach, O.** (2015). The language of war. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii* – *Topical issues of foreign philology*, 2, 161–167 [in English]. 16. **Semotiuk, O.** (2019). Russian-Ukrainian military conflict in American, German, and Ukrainian political cartoons: quantitative and qualitative analysis. *Visn. Lviv. un-tu*. Serii «Zhurnalistyka» – *Bulletin of Lviv University. Series «Journalism»*, 45, 280–290. <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2019.45.10010> [in English]. 17. **Smoor, L.** (2017). Understanding the narratives explaining the Ukrainian crisis: identity divisions and complex diversity in Ukraine. *Acta Universitatis Sapientiae, European and Regional Studies*, 11 (1), 63–96. <https://doi.org/10.1515/auseur-2017-0004> [in English]. 18. **Steuter, E., & Wills, D.** (2008). *At war with metaphor: media, propaganda, and racism in the war on Terror*. Lanham, Boulder, New York, Toronto, Plymouth, UK: Rowman & Littlefield Publishers [in English]. 19. **Van Dijk, T. A.** (2006). Politics, Ideology, and Discourse. In *Encyclopedia of Language & Linguistics* (2nd ed.). (pp. 728–740). <https://doi.org/10.1016/B0-08-044854-2/00722-7> [in English].

Подуфалова Тетяна Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри практики англійського усного і писемного мовлення, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; вул. Валентинівська, 2, м. Харків, 61168, Україна.

Тел.: +38-050-514-39-83

E-mail: podufalova.tatyana@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0504-2707>

Podufalova Tetiana Volodymyrivna – Candidate of Philological Sciences (Ph.D.), Docent, Associate Professor at the Department of Practice of Oral and Written English, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 2 Valentynivska Str., Kharkiv, 61168, Ukraine.

Ільченко Анастасія Русланівна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; вул. Валентинівська, 2, м. Харків, 61168, Україна.

Tel.: +38-066-512-64-33

E-mail: nilasty@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8468-0143>

Ilchenko Anastasiia Ruslanivna – Master Student, Faculty of Foreign Philology, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 2 Valentynivska Str., Kharkiv, 61168, Ukraine.

Надійшла до редакції 31 березня 2023 року

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Подуфалова Т. В., Ільченко А. Р. Комунікативні стратегії і тактики в англomовному воєнному медіадискурсі (на матеріалі британських та американських онлайн-публікацій про російсько-українську війну). *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. О. В. Халіман. Харків, 2023. Вип. 58. С. 289–305. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.58.22>

APA: Подуфалова Т. В., & Ільченко А. Р. (2023). Комунікативні стратегії і тактики в англomовному воєнному медіадискурсі (на матеріалі британських та американських онлайн-публікацій про російсько-українську війну). *Лінгвістичні дослідження*, 58, 289–305. DOI: <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.58.22>